

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ.

ای کسانی که ایمان آورده‌اید، روزه بر شما مقرر شده است، همان گونه که بر کسانی که پیش از شما [بودند] مقرر شده بود، باشد که پرهیزکاری کنید.

سوره مبارکه بقره، آیه شریفه ۱۸۳

* چشم انداز آیه

به دنبال بیان چندین حکم از احکام الهی، اینک حکم دیگری که موجب ارتباط عمیق میان خدا و مردم می‌شود، ذکر گردیده و آن روزه داری است. برای اینکه احساسات مؤمنان را به نفع این حکم، تحریک کند و آنها را آماده پذیرش آن قرار دهد در آغاز، مؤمنان را با این خطاب مفتخر می‌سازد که ای کسانی که ایمان آورده‌اید... و به تعبیر امام صادق (علیه السلام) لذت این خطاب سختی روزه گرفتن را از بین می‌برد.

سپس تشریح حکم روزه را اعلام می‌دارد. آن‌گاه جهت کاستن از سختی آن اظهار می‌کند که روزه گرفتن بر امت‌های پیشین هم واجب بود. طبق تحقیق، روزه در میان تمام امت‌های گذشته به نحوی وجود داشته و حتی بت پرستان نیز برای تقرب به بت‌های خود گاهی روزه می‌گرفتند و هم اکنون در میان بت پرستان هندوستان روزه گرفتن در مواقع خاصی مرسوم است. یهود و نصاری و صابئین نیز برای خود نوعی روزه داشته‌اند. در تورات و انجیل کنونی در مواردی روزه داری تحسین شده و از روزه گرفتن موسی (علیه السلام) و عیسی (علیه السلام) سخن به میان آمده است و در قرآن، داستان نذر حضرت مریم (علیها السلام) آمده که نذر کرد روزه بگیرد: قُفُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا (مریم/ ۲۶) البته حرف مریم (علیها السلام) روزه صمت بود که یعنی از حرف زدن با مردم امساک کرده بود ولی به هر حال آن هم نوعی روزه داری است ولی آنچه در تورات و انجیل آمده، روزه به معنای امساک از خوردن و آشامیدن است. (رجوع شود به: تورات سفر تثنیه باب ۹ آیه ۹ و انجیل متی باب ۴ آیه ۲)

تفسیر کوثر، ج ۱، ص ۴۵۰

* اقسام روزه

روزه واجب: مانند روزه ماه مبارک رمضان و روزه قضا و روزه فرزند بزرگتر از جانب پدر بعد از فوت او و روزه‌ای که به آجاره یا نذر یا عهد یا قسم واجب شود و روزه کفارات و روزه بدل هدی اقربانی.

روزه حرام: مانند روزه عید فطر و عید قربان و روزه زن با نهی شوهر و همچنین فرزند با نهی والدین در صورتی که روزه واجب نباشد و روزه مسافر غیر از مواردی که استثناء شده و روزه نذر حرام و روزه مریض با خوف ضرر و ...

روزه مکروه: مانند روزه عرفه با حصول ضعف در دعاء یا اشتباه هلال و روزه تاسوعا و عاشوراء تبعاً لبنی امیه و روزه میزبان با نهی میهمان یا عکس آن.

روزه مستحب: روزه در غیر موارد واجب و حرمت و کراهت، مطلقاً مستحب است.

تفسیر اطیب البیان، ج ۲، ص ۲۲۶

* فواید عمومی روزه

فلسفه عالی و فایده مهم روزه گرفتن همان است که قرآن فرمود، ولی در کنار آن فوائد دیگری نیز برای روزه‌داری وجود دارد که آنها هم به نوبه خود اهمیت دارند. بعضی از آنها عبارتند از:

فواید اخلاقی: روزه‌دار برای آن که روزه‌اش خدشه‌دار نباشد و مورد قبول حضرت حق قرار گیرد از کارهایی مانند غیبت، دروغ، بهتان و مانند آنها پرهیز می‌کند و خود را به رعایت مبانی اخلاقی وادار می‌سازد.

فواید اجتماعی: وقتی روزه‌دار تلخی گرسنگی را چشید به یاد گرسنگان جامعه می‌افتد چون به خوبی درد و رنج آنها را لمس کرده است و لذا می‌گویند حضرت یوسف (علیه السلام) در ایام قحط سالی با اینکه انبارهای گندم را در اختیار داشت گرسنه می‌ماند تا از درد مردم گرسنه آگاه باشد. در این باره روایتی هم وارد شده که طبق آن روزه برای باخبر شدن ثروتمند از حال فقیر است.

فواید روحی: با روزه گرفتن، اراده و اعتماد به نفس در انسان تقویت می‌شود و انسان به یک نشاط روحی می‌رسد که هیچ عاملی نمی‌تواند او را به چنین نشاطی برساند.

فواید بهداشتی: همچنین با روزه گرفتن مواد زاید و چربی که به قلب و دستگاه‌های بدن زبان‌آور است از بین می‌روند و سموم بدن دفع می‌شود. این مسأله از نظر طب امروز به روشنی ثابت شده است.

تفسیر کوثر، ج ۱، ص ۴۵۱ و ۴۵۲

* یک نکته بسیار مهم

یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ. این آیه در مورد عبادت از کافر صحیح نیست تا وقتی که ایمان آورد و هنگامی که ایمان آورد داخل در زمره مخاطبین می‌گردد. تفسیر اطیب البیان، ج ۲، ص ۲۲۷

* آثار و برکات روزه

تقوا و خداترسی، در ظاهر و باطن، مهم‌ترین اثر روزه است.

روزه، یگانه عبادت مخفی است. نماز، حج، جهاد، زکات و خمس را مردم می‌بینند، اما روزه دیدنی نیست.

روزه، اراده انسان را تقویت می‌کند.

روزه، باعث تقویت عاطفه است. کسی که یک ماه مزه گرسنگی را چشید، درد آشنا می‌شود و رنج گرسنگان را احساس و درک می‌کند.

روزه، انسان را شبیه فرشتگان می‌کند، فرشتگانی که از خوردن و آشامیدن و شهوت، دورند. تفسیر نور، ج ۱، ص ۲۸۱

* ارتباط روزه و تقوا

در پایان آیه با یک عبارت کوتاه فلسفه مهم روزه داری را بیان می‌کند و آن اینکه روزه باعث ایجاد تقوا در انسان می‌شود. انسان روزه‌دار با امساک از لذت‌های جسمی که به خاطر خدا خود را از آنها

محروم می‌کند نوعی تمرین برای تسلط بر نفس و خواسته‌های آن انجام می‌دهد و چون یک ماه این تمرین‌ها را تکرار کرد، در وجود او ملکه تقوا و خویشتن‌داری ایجاد می‌شود او دیگر به آسانی می‌تواند از ارتکاب گناه و خوردن مال دیگران و تجاوز به حقوق مردم هر چند که به نفع او باشد، پرهیز کند و بر نفس خود تسلط یابد و در جهت حفظ خود از معصیت، اراده‌ای نیرومند داشته باشد. تفسیر کوثر، ج ۱، ص ۴۵۲

* بحث روایی

رسول خدا (صلی الله علیه و آله) برای هر چیز زکاتی است و زکات بدن‌ها، روزه است. تفسیر نور، ج ۱، ص ۲۸۲

ابن‌بابویه در کتاب علل [الشرايع] از حضرت رضا (علیه السلام) روایت کرده [که] فرمود خداوند روزه را بر مردم واجب نمود تا بدانند و بفهمند درد تشنگی و گرسنگی را و عبرت بگیرند بر تشنگی و گرسنگی قیامت و در مقام خضوع و خشوع پروردگار برآیند و مستحق پاداش بشوند. تفسیر جامع، ج ۱، ص ۲۹۲

در [کتاب] فقیه (من لا یحضره الفقیه) به سند خود از هشام‌بن حکم روایت کرده گفت سؤال نمودم از حضرت صادق (علیه السلام) به چه علت خداوند روزه را واجب کرده؟ فرمود تا مردم مساوی و برابر باشند و اغنیا و ثروتمندان زحمت و درد گرسنگی را بچشند و در مقام ترجم بر فقرا و بینوایان برآیند. چه، اغنیاء هر وقت اراده چیزی از خوردنی‌ها بنمایند، فوراً برای آنان مهیا می‌شود.

تفسیر جامع، ج ۱، ص ۲۹۲

از امام صادق (علیه السلام) روایت کرده [که] فرمود: برای روزه دار، دو فرح و خوشحالی باشد یکی وقت افطار کردن و دیگری موقعی که در مقام حساب حضور پروردگار او را حاضر کنند برای حساب. تفسیر جامع، ج ۱، ص ۲۹۳

* خلاصه بحث

لذت خطاب «یا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا» سختی روزه را آسان می‌کند. اگر والدین بخواهند که فرزندشان به سخنانشان گوش دهند، باید آنان را زیبا صدا زنند.

از شیوه‌های تبلیغ آن است که دستورات مشکل، آسان جلوه داده شود. این آیه می‌فرماید: فرمان روزه مختص شما مسلمانان نیست، در امت‌های پیشین نیز این قانون بوده است. و عمل به دستوری که برای همه امت‌ها بوده، آسان‌تر از دستوری است که تنها برای یک گروه باشد.

قرآن، فلسفه بعضی احکام همچون روزه را بیان داشته است. زیرا اگر مردم نتیجه کاری را بدانند، در انجام آن نشاط بیشتری از خود نشان می‌دهند. تفسیر نور، ج ۱، ص ۲۸۲

ایستگاه دوم: پرسمان زندگی (احکام)

درس بیست و هشتم: مُطَهَّرَات (پاک کننده‌ها) - بخش نخست

✓ اب مضاف با برخورد به نجاست، نجس می‌شود، هرچند نجاست کم باشد و بو یا رنگ یا مزه آب عوض نشود.
✓ وضو و غسل با آب مضاف، باطل است.

* اقسام آب مطلق

آب یا از آسمان می‌بارد یا از زمین می‌جوشد یا نه می‌جوشد و نه می‌بارد.

پاران: آبی که از آسمان می‌بارد.

آب جاری: آبی که از زمین می‌جوشد، اگر جریان داشته باشد.

آب چاه: آبی که از زمین می‌جوشد، ولی بدون جریان است.

آب راکد: آبی که از زمین نمی‌جوشد و از آسمان نمی‌بارد.

آب راکد اگر مقدارش زیاد باشد، «کر» و اگر کم باشد، «قلیل» است.

مقدار کر: اگر ظرفی که درازا و پهنا و گودی آن هر یک حداقل ۲/۵ وجب باشد پر از آب کنند به مقدار کر است.

آب قلیل: آبی که از زمین نمی‌جوشد اگر از کر کمتر باشد.

منبع: کتاب آموزش فقه؛ نوشته محمدحسین فلاح زاده؛ صفحه ۷۶ تا ۷۸

* چگونه چیز نجس، پاک می‌شود؟

✓ همه اشیای نجس، پاک می‌شوند. پاک کننده‌ها عبارتند از:
۱. آب
۲. زمین
۳. آفتاب
۴. استحاله
۵. انتقال
۶. اسلام
۷. تبعیت
۸. برطرف شدن نجاست
۹. استبراء حیوان نجاست خوار
۱۰. غایب شدن مسلمان

* آب

بسیاری از چیزهای نجس را پاک می‌کند و اقسام مختلفی دارد که شناخت آن‌ها ما را برای یادگیری بهتر مسائل مربوط به آن کمک می‌کند.
آب مضاف: آبی است که از چیزی گرفته شده باشد، مانند آب سیب. یا با چیزی مخلوط شده باشد به طوری که دیگر به آن آب نگویند مانند شربت.

آب مطلق: آبی است که مضاف نباشد و اقسام آن عبارت است از: آب چاه، آب جاری، آب باران، آب کر و قلیل.

* احکام آب مضاف

✓ آب مضاف، چیز نجس را پاک نمی‌کند. [بنابراین] از مطهرات نیست!

✓ در نشست های گذشته، سه دلیل «امتحان و آزمایش مردم»، «نجات از قتل امام زمان (عج)» و «بیعت نکردن با ستمکاران» را بیان کردیم. اینک به چهارمین و آخرین علت غیبت امام عصر (عج) می پردازیم: * تَنَبُّه مردم به نعمت امام

* بهترین راه تنبه انسان، آن است که نعمت از او گرفته شود و گرفتن نعمت موجب بیداری انسان است از غفلت.
* چه نعمتی عظیم تر و با برکت تر از وجود پیامبر (ص) و معصومین (ع) که در طول ۲۷۳ سال از آغاز بعثت نبی اکرم (ص) تا شهادت امام حسن عسگری (ع) این نعمت در بین مردم بود ولی مردم، ناسپاسی کردند و خداوند این نعمت را از بشریت گرفت.
* اگر مردم آن زمان قدرشناس بودند و ارزش نعمت را درک می کردند، امروز ما در فراق و هجران به سر نمی بردیم.
* مروان انباری می گوید: امام ابو جعفر (ع) فرمود:

اگر خداوند حضور ما را در نزد مردمی کراهت داشته باشد ما را از آنان جدا می کند.

این چند قسم، برخی از حکمت های بود که [دلیل] غیبت حضرت را برای ما روشن می سازد. اما علت اصلی قضیه، بعد از ظهور حضرت، مشخص و معلوم می گردد.

منبع: کتاب ۲۰۰ پرسش و پاسخ پیرامون امام زمان (عج) نوشته سید جعفر موسوی نسب؛ صفحه ۲۳۰

درس بیست و هشتم: آداب میهمانی (قسمت چهارم)

ایستگاه چهارم: روش های نیکو در معاشرت

- ✓ میزبان در مورد غذایی که فراهم کرده نگوید: «چیز ناقابل است».
- ✓ «لایق شما نیست». زیرا نعمت خدا هر چه باشد ارزشمند و محترم است!
- ✓ میهمان هم وظیفه دارد آنچه را که برای او فراهم کرده اند کوچک نشمرد.
- ✓ از میهمان نباید توقع کار داشت و حتی الامکان از همکاری داوطلبانه او نیز باید ممانعت کرد.
- ✓ حضور دیگران به خصوص خانم ها (بدون هماهنگی قبلی) در منزلی که بانوی آن خانه حضور ندارد، صحیح نمی باشد.
- ✓ در ایام و اوقاتی که افراد معمولاً منتظر میهمان نیستند، نباید سرزده به خانه کسی رفت. در این گونه موارد، اطلاع قبلی به میزبان، لذت دیدار را بیشتر می کند.
- ✓ میهمان را تا درب منزل و محدوده ملک، همراهی می کنند. خدا حافظی در اتاق و رها کردن میهمان صحیح نمی باشد.

منبع: کتاب روش های نیکو در معاشرت؛ نوشته سید مصطفی ابطحی؛ صفحات ۷۹ تا ۸۰

- ✓ در مواردی که میزبان، وضع مالی خوبی ندارد، پوشیدن لباس های گران قیمت و یا استفاده از جواهرات گران بها جایز نیست.
- ✓ هرگز به بچه های صاحبخانه به خاطر خطایی که کرده اند تذکر ندهید. این کار در مسؤولیت والدین آنهاست.
- ✓ اگر در خانه میزبان، روزنامه، مجله و یا کتابی را برای مطالعه برمی دارید، پس از خواندن، آن را تا کرده و در جای خود بگذارید. نه آن که آن را روی صندلی یا کف اتاق رها کنید.
- ✓ اگر به میهمانی دیگری دعوت دارید یا قبلاً داشته اید، آن را در حضور سایر میهمان ها به صاحبخانه نگوئید. زیرا ممکن است تصور کند که میهمانی او برای شما جالب نیست.
- ✓ میزبان نباید با عده ای از میهمانان گرم بگیرد و به دیگران بی توجه باشد. او باید با همه به طور یکسان برخورد کند.
- ✓ اگر میهمان با خود چمدان یا وسایلی داشته باشد، بهتر است که میزبان در آوردن آنها به داخل خانه به او کمک کند.

ایستگاه پنجم: در معامله با «خدا» چه کرده ایم؟!

بدهکاری های خود را

به خدا ادا نمی کنیم ...

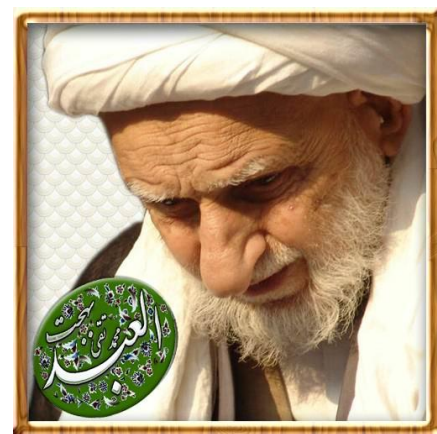
می خواهیم

طلبکاری های خود

را از خدا وصول کنیم.

این که نمی شود!

منبع: کتاب در محضر بهجت - صفحه ۱۰۵ (نسخه Pdf)

ایستگاه آخر: یک تکلیف «عصر ظهوری»

در ماه «بهار قرآن»

تلاوت روزانه

را آغاز می کنیم.

هر روز همزمان با یکی از اوقات نماز دست کم یک صفحه از قرآن کریم را تلاوت کرده و سپس ترجمه آيات را با تدبر کامل، می خوانیم ...

به امید دیدار ...